

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrť leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice hšt. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 3.

V Mariboru, dne 20. januarija 1898.

Tečaj XXXII.

Pravica vendar zmaga!

(Iz vranskega okraja.)

Znano je še cenjenim čitateljem »Slov. Gospodarja«, kako neutemljeno in brez uzroka je bilo prepovedalo c. kr. okrajno glavarstvo v Celju shod »kat. pol. društva za vranski okraj« na Gomilskem dne 25. julija preteklega leta. Društven odbor je le predobro uvidel, da se je s to prepovedjo kršila pravica, zato je vložil po omenjenem c. kr. glavarstvu s tehtnimi razlogi podprt, oster ugovor na visoko c. kr. namestništvo v Gradcu.

In čudom se čudite, cenjeni čitatelji, skoraj pol leta se je potrebovalo, da je prišel odgovor iz Gradca! In kakšen odgovor je prišel? Čujte! C. kr. namestništvo v Gradcu je ugodilo ugovoru omenjenega društva ter je razveljavilo odločbo c. kr. okrajnega glavarstva v Celju, ker ni bilo postavnih uzrokov za prepovedanje zborovanja.

Zmagali smo torej mi, gospodje v Celju so pa obsedeli, ker so shod po nepotrebnem prepovedali. Zato se je bil priredil shod, da bi se od »socijev« zapeljano savinjsko ljudstvo poučilo in pomirilo, a gospodje so ga — brez razlogov prepovedali. Ali ni to neslišano? Dandanes pa Wolfi in Resli in drugi hujskači hodijo po nemških avstrijskih deželah, hujskajo mirno ljudstvo zoper vero, zoper Slovane in — zoper Avstrijo, a shodi se jim ne prepovedujejo. Zakaj li ne? V Avstriji je pač bila do zdaj dvojna pravica, jedna za Nemce, druga za Slovane, a od zdaj zanaprej hoče biti samo jedna. Dobro

si zapomnite to, gospodje v Celju! Čeprav ste Nemci in Slovanom sovražni, pravični morate biti tudi nasproti nam. Mi zahtevamo od vas samo pravico, drugega nič. Justitia fundamentum regnorum!

Je pa še nekaj, radi česar je omenjeni odlok zelo imeniten. Rekel sem že, da je bil ugovor skoraj pol leta v Gradcu, a noben dan v tem dolgem času ga niso utegnali rešiti. Odložili so to imenitno reč na božični dan, na dan 25. grudna preteklega leta, ker z istega dne je namreč odlok datiran. Kako je vendar to? Torej uradniki pri c. kr. namestništvu v Gradcu nimajo ali nočejo imeti prosto niti 25. dan grudna? Slovenski drž. poslanci, če boste še sli kdaj na Dunaj, prašajte ondi, kako je s to stvarjo v Gradcu!

Poslednjič še omenjam, da se je ugovor naredil v slovenskem jeziku in odgovor je prišel isto tako slovenski. O, v Gradcu znajo tudi slovenski, če te hočejo! Uradujmo torej slovenski vse vprek! In ravno kar se slovenskega uradovanja tiče, je zadnji čas, da se vzbudé naši razni nemčursko-slovenski uradi, okrajni zastopi in razni šolski sveti. Če ste Slovenci, uradujte slovenski; če pa le pravite, da ste Slovenci, a uradujete nemški, niste Slovenci, marveč prave pustne šeme!

Naš politični položaj.

(Konec.)

Ker smo baš govorili o liberalizmu in njega izrastkih: kapitalizmu in socializmu, omeniti nam je na tem mestu še družbe

framasonov, ki šteje na Avstrijskem nekaj nad 2000, po vsem svetu okoli 1 milijon udov. Framasonstvo se poteguje za tiste svrhe, uči tiste nauke, kakor liberalizem, le da je med seboj organizovano, ima gotove, celo nebstvene obrede, in deluje tajno. Povdariti bi bilo le to, da si je izmed držav za prvo žrtev, ki ima v prihodnosti pasti, izbrala Avstrijo. Besede Mazzinija, vodje framasonov, ki jih je bil izrekel leta 1851., so sicer čitateljem »Slov. Gospodarja« že znane, ali ker so tako poučne, da je nedavno neki slovenski list pisal, da bi naj stale vsakemu avstrijsko-slovanskemu listu na čelu, naj jim se damo enkrat prostora; glasé se: »Naše društvo ima med drugim odslej pred vsem delati na to, da se Avstrija razruši; to se pa bo doseglo najlaglje, ako se avstrijski narodi drug na drugega sčujejo ter spravijo med seboj v sovraštvu na smrt.«

Če je prva zmet, ki goni kolesje naše Avstrije, liberalizem, je druga nemški in madjarski nacionalizem. Nemški nacionalizem straši sicer že od 1848. leta sem, ali dejanski je nastopil še le z ustavo leta 1861., in odsihdob davil slovanske narode, da je bilo groza. Toda nemški nacionalizem bil je vendar dolgo časa avstrijski, dočim se od leta 1879. to je, odkar je Avstrija sklenila zvezo z Nemčijo, kaže kot prusaštvo, ki hoče spraviti dežele totranske države, izvzemši Galicijo, Bukovino in Dalmacijo pod prusko krono. Pisali smo v zadnjem letniku o tem toliko, da je lahko vsak dobro poučen. Resnica je, da se je pogodba sklenila s pogojem, da se ima v Avstriji vladati, kakor je Nem-

Listek.

Narodne pravljice o hrastovskem gradu.

(Nabral G. J.)

Zares malo gradov nahajamo na slovenskem Štajarju, o katerih bi še dandanes živelo toliko pravljic med priprostim narodom, kakor o gradu Hrastovcu, nemški Gutenhag, dobre pol ure oddaljenem od šentlenarskega trga.

Vse pravljice nam pričajo v prav živih barvah, kako neznosno je bilo nekdanje stanje našega ljudstva, ko je še stokalo pod trdim jarmom neusmiljenega grajščaka, kateri je imel oblast čez življenje in smrt svojih podložnikov.

Ubogo ljudstvo ni imelo druge pomoči, drugega zavetišča, kakor trdno vero na usmiljenega Boga; zato je njemu tožilo svoje gorje, k njemu se obračalo v vročih molitvah in prošnjah, ko je je mučil brezsrčni trinog; da, jedina tolažba mu je bila smrt in trdno upanje na boljšo bodočnost. Zato se ne smemo čuditi, da še nam dandanašnji pričajo narodne pravljice in pesmi o grozovitostih in samooblastnem, razkošnem življenju marsikaterih gradov.

Hočem vam tukaj navesti nekoliko pravljic o hrastovskem gradu, kolikor mi jih je bilo mogoče nabrati med prirostim ljudstvom.

Na Lormanjskem hribu ob okrajni cesti, ki pelje od šentlenarskega trga proti Mariboru, je stal star, kamenit in začrnel križ. Pred kakima dvema letoma se je razrušil popolnoma, da ga je le še kup kamenja.

Lapajne pripoveduje v svoji »Zgodovini štajarskih Slovencev«, da so na istem griču leta 1685. zažgali zadnjo čarovnico, Marijo Rik. Mogoče bi to zdaj lahko bilo, da so omenjeni križ postavili v spomin na ta žalosten dogodek.

A ljudstvo si drugače razlaga nastanek tega križa. Hrastovski grof je namreč dal na onem mestu živo zakopati svojo hčer, ker ni hotela vzeti moža, katerega ji je določil on sam. —

Druga pravljica pa trdi, da je dal tam grof svojo hčer zaradi tega živo zakopati, ker je nekega po nedolžnem zaprtega jetnika rešila iz ječe in ker je bila sploh usmiljena proti prirostmému kmetu ter je večkrat s svojimi prošnjami in očitanjem vzbujala nemirno vest svojega hudobnega očeta, tako, da je ni mogel videti več žive. Ondotni kmetje pa so po smrti njenega očeta iz hvaležnosti postavili križ na njen grob. —

Ob okrajni cesti kake pol ure naprej,

na Šikarjevem bregu stoji drug križ, kateri ima tudi med ljudstvom svojo pravljico.

V Lormanjski vasi je živel nekdanj kmet. Imel je lepo hčerko. Nekega dne je bil lov v grajskem gozdu. Ko se je grof vračal na dom, zapazil je hčerko pri studencu. Takoj je poklical njenega očeta ter mu zapovedal, da naj pride njegova hčerka v grad služiti. Kmet se je tega zelo prestrašil; zakaj vedel je, da je dekle izgubljeno, na katero je obrnil grof svoje poželjive oči.

Sklenila sta tedaj kmet in grajski kovač, hčerin zaročenec, da jo bodeta po noči spravila v varno zavetje.

Grof, domov prišedši, je bil zelo slabe volje. Brž je poslal svojega birača po ono zalo mladenko. Kmet in kovač sta hotela hčerko braniti, pa grajski hlapci so očeta pobili na tla, hčerko in kovača pa zvezanega privedli na grad.

Grof je dal kovača zapreti v ječo, nezavestno hčerko pa zanesti v krasno dvorano. Ko se je zavedela, zapovedal ji je grof, naj se mu pokori, sicer jo bode dal živo pokopati. Dal ji je dan premisleka. Deklica se je zatekla v vroči molitvi do Marije, naj bi jo ona rešila sramote. In glej, Marija se ji je prikazala ter jo potolažila in obljubila svojo pomoč, da jo hoče rešiti sramote.

Drugi dan je prišel grof zopet k njej. A

čiji ljubo, in da Nemčija zvezo raztrga, ko bi Avstrija ne hotela več Nemčiji ugoditi. To se ne taji niti v pruskih, niti v nekaterih avstrijskih politično zgodovinskih spisih. Naša vlada je prusaštvo vrlo gojila in negovala do današnjega dne, in to je vsled tega se tako grozno razširilo in tako globoko vkoreninilo, da je sedaj za obstanek Avstrije tako nevarno kakor liberalizem. Uspehe svojega delovanja želo pa je zato tako kmalu, ker mu je bil nemški liberalizem tla pripravil, potem s socializmom vred se mu udal in se z njim zvezal. Liberalizem je namreč zadnja leta prišel ob kredit in uvidel, da se mu je oprijeti energično nastopajočega in Avstriji prijazno sprejetega prusaštva, če hoče dalje obstati; ob jednom mu ta korak ni bil težek, ker je prusaštvo tudi liberalno; vrhu tega pa židovstvo, kakor nas uči zgodovina, vsikdar začenja siliti in z vsemi močmi delati na revolucijo, kadar se ljudstvo jame njegovega roparstva zavedati, kajti po revoluciji priraste židu zopet boljši, če ne najboljši »profit«. Da pa prusaška stranka nastopa kot revolucijonarna stranka, vidi vsak. Sicer pa je podoba, kakor da bi se židovstvo jelo iz Avstrije umikati na Madjarsko, kjer si menda misli ustanoviti svojo lastno ogersko židovsko državo. Prusaki pravijo, da hočejo v Avstriji oni gospodarovati, oni so »Herrenvolk«, Slovani pa sužnji. To pa hočejo, ker so že od nekdanj oholi, ker jih je vlada po svojem postopanju razvadila, in ker hočejo veslo in krmilo imeti oni v rokah, da Avstrijo tim preje in gotoveje pripeljejo v prusko žrelo. Oni tudi delajo na revolucijo, ker jim ni upati, da bi drugim načinom prišli od Avstrije, kajti Nemčija se ne more spuščati v boj, dokler ji je Francija, ki ji stoji za hrbtom, sovražna. Radi tega sprave nočejo, pa je tudi ne bodo hoteli nikdar, naj bi jim bila še tako ugodna, in tirjajo stvari, katere se jim, kakor sami vedo, ne morejo dati, dokler niso oni sami na svetu, in dokler se Avstrija Prusiji noče izdati, ali pa bi, če bi se jim dovolile, povzročile v slovanskih narodih najskrajniši odpor; vse to pa le, da ljudstvo bolje in bolje vznemirjajo, burkajo in ženejo v revolucijo. Naša vlada je mnogo s tem zamudila, da je mirno gledala in čakala, da so se državi sovražni elementje: židje, liberalci, socialisti in prusaki združili v ogromno divjo maso, ki je sedaj strahuje. Slabšega pa bi vlada ne bila mogla storiti, kakor je storila, ko se je divji masi udala; s tem je v tej utrdila prepričanje, da s silo svoje namene doseže. Če sedaj vlada ne mara plesati, kakor Wolf zapiska, pa masa zaropoče in po vsakem ropotu pridobi novih razgrajčev, največ iz

ona ga je odločno zavrnila. Ko pa je hotel s silo ravnati z njo, ga je čudovita moč pahnila iz dvorane, da je bil dolgo časa brez zavesti.

Potem je dal dekle živo pokopati. Ko je kovač, njen zaročenec, čez nekoliko časa pobegnil iz ječe ter zvedel žalostno osodo svoje ljubljence, je zazidal na njenem grobu kamenit križ. Prosil je Marijo, naj bi mu razodela, ako je umrla deklica nedolžna. In glej, vzrastla je na kameniti stehi majhna, zelena smrečica, katera še danes raste na onem križu, čeravno je bil že večkrat prenovljen, in se tudi v najhujši vročini ne posuši.

Ako se bodeš kedaj vozil iz Maribora proti Sv. Lenartu, nikar ne pozabi pogledati tega križa!

Zdaj si pa oglejmo grad sam! Takoj pri velikih vratih zagledamo v kamen vsekano podobo. Predstavlja nam človeka, ki molí svoj jezik daleč iz ust. Ljudstvo namreč pravi, da je to grof na smrtni postelji.

Ko se je namreč bila grofu približala zadnja ura, je neki tako rjovel in kričal, da so ga slišali eno uro daleč na okrog. Nikdo ni mogel vzdržati pri njem, zvižal se je, oči preobračal, preklinjal in se pēnil, da je bilo vsakega strah in groza.

stanov delavskih. Da bi luči, ki jih je pijana masa ob odstopu Badenijevem prižigala, ne bile predpoda onih lučic, ki se prižigajo na grobu ranjega!

Toda ni dosti, da je brezbožna, veleizdajska silovita masa za Avstrijo že sama po sebi dosti nevarna, ona je v tajnem sporazumevanju s Košutovo stranko, ki stremlji po popolnem odcepljenju Oggerske od Avstrijske. Popolna samostalnost Madjarov je njih stara želja, ki nikdar ni ugasnila, tudi vkljub ugodni pogodbi ne, po kateri plačujejo za skupne potrebe cele monarhije le 30%, in po kateri imajo privilegij, našo polovico sploh izsesavati. Prav zrahljale pa so se srčne vezi, družče nas z Ogrji, ko so ti jeli uvidovati, da mi zanaprej ne moremo več 70% plačevati, ker nič več nimamo, ker smo obubožali. In zato bode na Oggerskem Košutova stranka prej ko slej prodrla, bode se njenega evangelija oprijelo vse ljudstvo. Skupno delovanje naših in oggerskih puntarjev prav jasno osvetljujejo Wolfovi lepaki, ki smo jih videli v Mariboru na tisoče v jutro novega leta: »Proč z jezikovnimi naredbami! Nemški državni jezik! Samostalnost Oggerske! Proč z Galicijo!« Slovanska Galicija bi se pa namreč naj od tostranske polovice zato odcepila, da bi prusaki imeli laglje delo.

O židih smo sicer že dosti govorili, ker smo je našli v zvezi z liberalizmom, pa tudi kot oprode nacijonaleev; ali vendar nam jih je omeniti kot tretjega glavnega činitelja, ki ugonablja Avstrijo, še posebej; in to, ker imajo svoj poseben namen, pa tudi svoja posebna sredstva, kojih se v dosego namena poslužujejo. Žid hoče postati sveta gospod, a ne z mečem, ampak v prvi vrsti z denarjem. Da pa denar pridobavlja, dovoljeno mu je po svojem pravu vsako sredstvo. Ne smemo namreč prezreti, da ima žid svoje pravo, za koje sta, kakor je to danes dovolj dokazano, zraven petih Mozesovih knjig vira zloglasni »Talmud« in »Schulchan aruch«, ki mu dovoljujeta in celo zapovedujeta, posluževati se vsega, kar ga približuje smotru, da postane kedaj sveta gospod. In žid se v prvi vrsti drži svojih židovskih zakonov, državnih le toliko, kolikor ga branijo škode. Baš sedaj pa pomaga žid, kakor smo že rekli, delati na revolucijo. —

Takšen je torej položaj države avstrijske. Revolucija se pripravlja tukaj in se pripravlja tam, in oboje v sporazumevanju! Bode jima li država kos? Gotovo ne, ker ima Oggerska vojaštvo na svoji strani. Ali ni več pomoči? Jedino, če Avstrija sklene zvezo z Rusijo in Francijo, da je na zunaj zavarovana in da si pridobi pravih prijateljev, katerim je ležeče

O polnoči pa ga je bojda hudobec še toplega odnesel iz grada.

In še danes kaže ljudstvo črno pego na zahodni grajski steni, češ, da je ondi bila luknja, skoz katero je takrat hudič odnesel grofa, in da se neki ne dá na noben način pobeliti.

Postelja pa, v kateri je ležal bolni grof, še prē zdaj stoji v oni sobi, pa vsako jutro je vsa razmetana in razdejana. O polnoči pa se sliši večkrat grozovito vpitje in stokanje tako, da si nihče ne upa stanovati v istem oddelku grada.

Da si pa bodemo lažje razlagali, zakaj ljudstvo pripisuje temu grofu tako strašno smrt, hočemo pokazati njegovo življenje in ravnanje s svojimi podložniki, kakor nam to poroča narodna pravljica. Nekoliko smo to že spoznali iz prejšnjih pripovedk; in iz naslednjega pa bode še lažje spoznali, da narod tukaj ni sodil preostro, ampak pravično, zakaj kakoršno življenje, takšna smrt. Življenje grofovo je bilo polno grozovitosti, grozna mora biti tudi njegova smrt.

O grofu se pripoveduje, da je nekdanj pražil živega bika, kateri je neki tako rjovel, da so ga slišali v šentlenarskem trgu.

Nekdanj je bil okoli grada velik ribnik. Pripoveduje se, da so ga morali kopati ubogi kmetje ter tako dolgo zbijati in tolči tla,

na tem, da obstoji, in da Nemčija ne postane premogočna, in če si potem nemudoma jame urejevati notranje razmere z odločno roko in na krščanski podlagi. Vsa nesreča, ki tare našo ljubo, lepo Avstrijo, izvira iz liberalizma, iz krivičnosti do Slovanov in iz židovstva; tem pa sta le kos dejansko krščanstvo in posebno zakonstvo zoper žide. Da pa Avstrija krene na pravo pot, to naj je sedanja naloga njej zvestih in udanih elementov: Slovanov in konservativnih Nemcev. Še je čas, ali kmalu utegne biti prepozno!

Kaj pa je posebe nam Slovincem storiti? V splošnem nam je naloga označena v skupni nalogi Slovanov in konservativnih Nemcev, v posebnem pa nam bode gojiti krščanstvo, in ker smo zaostali, slovansko, posebno močno slovensko narodno zavest, ter se v tem smislu, kakor tudi v smislu gospodarstvenega varstva organizovati. Le tako se bomo ohranili kot narod, in smemo upati, da še kedaj stopimo na torišče prosvetnega dela. Sedanji naš narodni idejal je nam dan v zahtevah državnozbornske večine: popolna enakopravnost zraven obstanka kronovin, in tega se nam je držati, dokler obstoji ta večina ter se drži izjavljenih zahtev. Ali misliti malo naprej, bilo je še vsikdar dobro, in kaj nam brani misliti, da državnozbornska večina utegne svoj program izpremeniti, ali da je ne bode večno? Zlasti v časih prekucij, kakoršnih imamo pričakovati! Absolutizem ni le mogoč, ampak kakor vse kaže, skoraj gotov. Velike prekucije imajo pa tudi vselej velike nasledke, in kakoršne nasledke bodo imele avstrijske prekucije? Že pred 30 leti uvideli so politiki, ki so Avstriji hoteli najboljše, da ji je treba razdelitve v skupine po narodnostih ali federativne uravnave. Odkar se je nemškemu vodstvu za vselej odpovedala (1866), v njenih narodih nemštvo tirati, nima smisla, in hoteti Slované pogermanizovati, je naravnoč smešno, gotovo pa državi v največjo nesrečo. Avstrija bo srečna in močna, ako Slovanom ne brani gojiti svojih narodnih svojstev, ampak to pospešuje, kar se pa le more zgoditi potom federalizma. Mi Slovenci sami ne bomo delali nobene skupine, ker nas je premalo; nam bo se slovanskim sosednim bratom na jugu, to je Hrvatom in avstrijskim Srbom pridružiti. Z njimi smo tudi po krvi in po jeziku najsorodnejši, in bi šteli dobrih 5 milijonov. Le v tej združitvi bi nam bilo pričakovati najlepše prihodnosti, vslasti ker je prihodnost Evrope v nje vzhodu in na Balkanu. Čehi so na federalizem vsak dan pripravljani, tako tudi Poljaki in Rusini, ali mi Jugoslovani še ne, zlasti v nas Slovincih še ta ideja spi. Naši južni bratje

dokler se niso več videli sledovi konjskega kopita, katerega je grof zajahal po ribniški strugi.

V tem ribniku je redil najlepše ribe, katere je celo prodajal za cesarjevo mizo.

Redil jih je pa večkrat s človeškim mesom. Ako je namreč pri delu obnemogel kak starček ali starka, nahujskal je velikega psa na takega reveža, da bi ga raztrgal in zavlekel v ribnik. Ali če je prišel ubog kmet prosit v grad, da bi ga grof počakal še z davkom ali desetino, ali pa mu jo celo odpustil, ga je grof skoz okno ustrelil, ko se je vračal po ozki gazi čez ribnik proti domu. Poleg pa se je divje zarežal, češ, ako nimaš drugega, da bi mi dal, kar mi gre, pa daj to kar imaš, namreč svoje meso, da je snējo ribe. —

Ubogo ljudstvo ni imelo v tem strašnem stanju druge pomoči, kakor zaupanje na Boga.

Zato pravi ljudska pravljica nadalje: Ko pa se je Bogu že preveč zdelo, umoril je nekega dne vse ribe v ribniku, da so pokrile ves ribnik. Nastal je strašen smrad in potem kuga, ki je grofu vzela ženo in vse otroke.

Bog je prekel celi okraj okoli grada, in voda je izginila čez noč. Nastalo je močvirje, ki še dandanes dela ondote travnike nerodovitne, tam, kjer so nekdanj morali kmetje zbijati tla, da bi vodo držala.

nas sicer dramijo, ali mi jih nočemo razumeti. Gojimo v narodu zavest bratstva s Hrvati in Srbi! V narodovskem življenju ima se vse, če naj zopet kmalu ne izgine, dolgo in dobro pripravljati. Pomnimo pa tudi, da narodi le to dosežejo, za kar se z vsemi močmi potegujejo.

Deželni zbor štajarski.

Do zdaj so v letošnjem zasedanju dež. zbora nemški narodnjaki hruli samo le proti svojim lastnim rojakom, katoliškim nemškim poslancem; a v seji dne 18. jan. so pa zagrali grozen hrup in ropot proti slovenskim poslancem. Ko se je pretečeno leto prebrala neka slovenska interpelacija v deželnem zboru, se temu nihče ni ustavljal. A danes, ko je g. dr. Dečko neko vprašanje v slovenskem jeziku čital, so kričali, ropotali in bili ob mize nemški nacionanci, kakor bi jim kdo kožo rezal raz telesa. V enomer so kričali »deutsch lesen«; toda g. dr. Dečko ni mož, da bi se ustrašil teh srditih puranov, ter dovršil svoje čitanje. V nemški prestavi je še to interpelacijo prebral perovodja Ferdinand Berger. Ena tretjina vseh deželnih prebivalcev je slovenska in v deželni zbornici bi se niti v slovenskem jeziku ne smela beseda spregovoriti; tako hočejo ti nemški prenapetneži. Zaupam, da bodo od zdaj naprej še večkrat čuli kakšno slovensko besedo.

Tem nemškim hujšakem je v ravno tisti seji dne 18. jan. kaj dobro zasolil katoliški nemški poslanec Hagenhofer. Predlagal je neko posebno lovsko postavo v tem smislu, da naj občina pravico ima, postreljati škodljivo zverinjad, kakor to občanom najboljše kaže. Hagenhofer jim je očital njihovo surovo in krivično postopanje nasproti katoliški stranki ter slednjič rekel: »Nekovi ljudje so se večji škodljivci kmeta, kakor zverina«. Strastno so mu nasprotovali, upili in kričali; Mosdorfer je bil že na tem, da bi ga bil skoraj zgrabil.

V tej seji je utemeljeval Rokitansky svoj predlog, naj se vpeljejo tajne in direktne volitve za dež. zbor tudi na kmetih, da odpadejo volilni možje in da se voli po listkih. Pri tej priliki je očital katoliški duhovščini, da ona na pridržnici in v spovednici zlorabi svojo oblast proti pravičnim volitvam in da se mora napraviti postava, da se kaj takega kaznuje. Sevč, samo tisti bi se smel izvoliti po nazorih teh ljudi, ki je nasprotnik krščanstva!

Deželni odbor je te dni predlagal načrt postave, da se odpravijo krajni šolski nad-

Nadalje se pripoveduje, da je grof, kadar je bilo treba priti na raboto, tako močno zatrobil na trobento, da so ga lahko slišali vsi njegovi podložniki; in pri taki priliki morali so priti vsi na delo. Pri delu pa so veliki psi priganjali onemogleže k ustrajnosti. Naj še h koncu omenim, da se še danes priprosto ljudstvo ogiblje tega grada ter se plaho ozira na njega, kakor bi se še sedaj balo hudobnega grofa, ki je bival nek-daj v tem gradu.

Smešnica. Da so tatovi navadno zviti in predrzni, to vé vsakdo; včasih so pa tudi šaljivi, kakor so to nedavno pokazali v nekem kraju na Češkem. Ukradli so namreč dobro rejena prašiča žandarskemu stražmojstru prav v tisti noči, ko je drugi dan mislil imeti »furež« ali koline.

Par dni potem pa stražmojster dobi od neznanih tatov poštno nakaznico z jednim goldinarjem, na kateri so stale naslednje besede zapisane: »Hvala vam za mastnega prašiča! Ta goldinar pa dajte svoji dekli, ki je prašiča zredila! Ako bode dekla prihodnje leto zopet tako pridna, pa ji bomo poslali dva gold.«

zorniki, in da pravice, katere imajo zdaj nadzorniki, prevzamejo načelniki krajnih šolskih svetov. Pri imenovanju učiteljev se razširi pravica deželnega šolskega sveta, da ni vselej vezan na predlog okrajnega šolskega sveta. Po drugem predlogu deželnega odbora bi se število udov deželnega šolskega sveta pomnožilo za en član, ki bi se moral vzeti izmed meščanskih ali ljudskih učiteljev.

V seji 14. jan. sta predlagala grof Kotulinsky in dr. Kokošinek v družbi 32 nemško-nacionálnih in liberalnih poslancev, med njimi tudi št.-peterski Lenko, da se morajo jezikovne naredbe, izdane aprila 1897 za Češko in Moravsko, odpraviti, kajti je nevarnost velika, da se enake jezikovne naredbe zahtevajo tudi za Štajarsko! V isti seji sta se izvolila 2 odseka in sicer lovski odsek, v katerega je bil izmed Slovencev izvoljen g. Ivan Vošnjak in odsek za napravo najdenišnice, v katerega je izvoljen izmed Slovencev gosp. Jož. Žičkar. Izmed nemških katoliških poslancev ni večina zopet nikogar izvolila. V seji dne 18. jan. je bil izvoljen vinarski odsek, obstoječ iz 12 udov. V ta odsek so bili izvoljeni 3 Slovenci, gg. dr. Jurtéla, dr. Rosina in Ivan Vošnjak.

Rokitansky je v eni zadnjih sej predlagal, naj se napravi deželna zakladnica, v katero naj dežela vsako leto plačuje po 20.000 gld. in kamor naj vlaga tudi država svoje doneske, da se iz tega fonda zamore nagloma pomagati tistim prebivalcem, ki škodo trpijo vsled toče ali povodnji. V ta fond naj bi pa vlagale tudi štajarske občine, hranilnice in društva.

Poslanec Reitter je predlagal načrt postave, s katero se spremeni viničarski red v tem smislu, da se viničarsko leto začne s 1. nov. (vsi svetniki), da je čas obestranske odpovedi službe od 15. avgusta do konca avgusta in da se predstavljajo viničarji med 1. nov. in 11. nov. Če se v tem obroku ne odpove služba od nobene strani, se s tem služba podaljša za eno leto. Vlada predlaga, naj dežela ne sklene deželnih doklad k novemu osebnemu davku, da zamore deležna postati velikih dobrot in sicer:

ostane deželi v tem slučaju	
10% zemljiškega davka, to je	214.986 gld.
10% davkov od poslopij	179.092 „
od novega osebnega davka pa	166.277 „

Skupaj dobi torej dežela: 560.355 gld.

Če bodo pa novi državni davki več nesli, kakor se je proračunalo, dobi dežela še večje doneske. Ta predlog se je izročil finančnemu odseku.

Poslanec Hagenhofer predlaga, naj se še v tem zasedanju sklene postava, s katero se vpelje deželna hipotečna banka. Taki zavodi so jako dobrodelne naprave v onih deželah, kjer so že vpeljani. Dobiva se posojilo po zelo nizki ceni. — Koliko bi deželni zbor koristil vsem prebivalcem, ko bi se pečal s takimi za ljudstvo hasljivimi stvarmi! A za take stvari našim nemškim liberalcem ni, temveč le za to, da hujšajo proti Slovincem in katoliškim nemškim poslancem.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Pri Nj. veličanstvu svetlem cesarju je bil Milan, bivši srbski kralj, ki te dni prevzame poveljstvo srbske armade. — V nedeljo je na shodu 5000 Čehov in drugih Slovanov protestovalo zoper Koliskov predlog. — Sodnijska preiskava zoper najhujše državnozborske siloviteže je ustavljena. Čudno!

Češko. Cesarski namestnik Coudenhove je v ponedeljek v dež. zboru izjavil, da sta na vsem Češkem češki in nemški jezik jednakopravna, da se Češka ne sme razdeliti in da se prih. mesec izdajo nove jezikovne naredbe ter da se izdela postava, vsled katere se bosta oba jezika učila na srednjih šolah. Brezobzirni Nemci pa spet niso za-

dovoljni in bodo bržčas še ta teden izstopili iz deželnega zbora.

Štajarsko. Dne 30. jan. skliče Rokitansky liberalne kmete gornjeavstrijske, solnograške, koroške in štajarske na shod v Selzthal, da jim bo ondi razkladal stari liberalni evangelij. — Mnogi Gradčani so že začeli obsojati mokraška in prusaška hujškanja.

Koroško. »Bauernbund« je v nedeljo rogovilil med Slovenci v Sinči vasi. — Lisjak »Kmeti list« je že izšel. Če Nemci hočejo, da ga Slovenci berejo, naj jim vendar dovolijo slov. ljudske šole! — Nova železnica do Trsta naj gre čez Karavanke; to želi deželni zbor.

Kranjsko. Deželni zbor je enoglasno častital bisernomašniku papežu Leonu XIII. — Idrijski narodnjaki so izrekli zahvalo dr. Majaronu, da je izstopil iz »Narodove« stranke. — Ljubljansko barje se zopet začne izsuševati; vlada dá 50%. Vse delo bo stalo nad milijon gld.

Brimorsko. Slov. in laski poslanci na Goriskem se pogajajo, da se spet otvori deželni zbor; toda javalne bo kaj iz tega. — V nedeljo so se slov. tržaška društva poklonila cesarskemu namestniku Goëssu. — Istrski dež. zbor se snide danes v Pulju.

Dalmatinsko. Dež. zbor se je sicer otvoril, ali Lahi niso prišli; izjavili so, da ne pridejo, ker se v Spletu ni ustanovljena laska ljudska sola.

Hrvaško. Ker je mestni svet na Reki zopet izvolil dr. Mayländerja županom, ki je nasprotnik ogerskih postav, je vlada mestni svet razpustila, in bodo spet nove občinske volitve. Tako ondi vlada novi guverner grof Szapary.

Ogersko. Odbor nemadjarških narodnostij je izdal obširno spomenico, v kateri se naštevajo vse krivice, kar jih morajo prebiti Slovaki, Rumuni in Srbi, da jih je 10 milijonov brez političnih pravic. Odbor je tudi sklenil, poslati meseca maja posebno deputacijo k presvetlemu cesarju.

Vnanje države.

Rim. Avstrijski škofje so papežu o njih biserni maši poslali udanostno pismo, s katerim sv. očeta zahvaljujejo za okrožnice v čast bl. Petru Kaniziju, v čast sv. Duhu in Devici Mariji rožnivenski.

Italijansko. V Palermu na Siciliji so te dni slavili 50letnico, da je ondi izbruhnil punt, ki je pregnal tedanjega kralja. Sila žalostno, da so pri tej slavnosti bili kraljevič, njegova soproga in več ministrov, ki torej tudi punt odobravajo!

Francosko. Stotnik Dreyfuss je prodal važne vojaške spise Nemčiji in je zdaj v pregnanstvu. Ali ta žid hoče biti nedolžen ter je obdolžil Esterhazija, ki pa je bil pred sodiščem oproščen. Ker se še židje in njih prijatelji vedno potegujejo za Dreyfussa, zato Francozi vedno bolj sovražijo žide.

Rusko. Po zadnjem popisu šteje ta velikanska država 129 milijonov prebivalcev. In Slovane naj bo pred Nemci strah? — General Kuropatkin, imeniten vojaški pisatelj, je postal upravitelj vojnega ministerstva.

Črnogorsko. Knez Nikita se bojda v kratkem dá proglasiti za kralja. To Črnogorci pač zaslužijo; kajti celih 400 let še nikoli niso bili od Turkov premagani.

Azija. Angleska posodi Kitajski veliko denarja in bo imela torej tudi upliv na to državo. — V Perziji hudo vre. Ako nastane punt, šel bo mirit Rus, ki postane s časoma gospod vse Azije.

Cerkvene zadeve.

† Nadžupnik Anton Fröhlich.

Ni ga več med živimi, častitega starčka, v katerem je izgubila slovita nadžupnija svetokriška svojega dobrega duhovnega